

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Δημήτριος Α. Κορομηλάς

Παρά το χείλος της αβύσσου

Διαλογή

Παρνασσός, Αθήνα

τμ. 14, τχ. 1 (Σεπτέμβριος 1891), σ. 27-37

ΠΑΡΑ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΟΥ

ΛΙΑΛΟΓΗ

Διδαχθείσα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις
Δημοτικοῦ Θεάτρου τῇ 1 Ἀπριλίου 1891.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΑΛΟΥΚΗΣ Ε. Παντόπουλος
ΝΑΟΥΜ Π. Λαζαρίδης

Ἡ σκηνὴ σύγχρονος ἐν Ἀθήναις.

ΣΚΗΝΗ Α'

Λίθουσα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Παλούκη παράθυρον ἔχουσα κατὰ τὸ βάθος καὶ
θύρας ἐκατέρωθεν τῆς σκηνῆς.

ΠΑΛΟΥΚΗΣ καὶ εἶτα ΝΑΟΥΜ

Π. (Εἰσερχόμενος ἑτοιμος ὅπως μεταβῆ εἰς τὸν οἶκον τῆς γύμνης, ἀλλὰ φέρων
τὸν κοιτώνητον καὶ χρυσοποίκιλτον σκαῦρον. Βαίνει πρὸς τὸ παράθυρον παρατη-
ρῶν τὰ ὥρολόγιόν του καὶ εἶτα κατέρχεται βραδέως). Ἐπτὰ παρά δέκα!... Καὶ
εἰς τὰς ὀκτῶ θὰ γελῆ ὁ γάμος μου!... Ναούμ.

Ν. (Εἰσερχόμενος περίλυπος) Ἀφέντη.

Π. Ποῦ εἶναι τὸ φράκον μου;

Ν. Ἐδῶ εἶν' ἀφέντη.

Π. Τὸ καπέλλον μου; τὰ γάντια μου;

- N. Όλα ἐδῶ τὰ ἔχω τὰ σάβανά σου.
- Π. (Ὁργίλος) Σιωπή, ἀνόητε.
- N. (Καταπνίγων στεναγμόν) Σιωπαίνα!
- Π. (Ρίπτων ἐπὶ τῆς ἐδρας τὸν σκουφόν του) Ἐλα, βοήθησέ με νὰ ἐνδυσθῶ.
[Ἀποβάλλων τὸν κοιτωνίτην του] Ἄκουσ τί σοῦ λέγω,
- N. (Βοηθῶν αὐτὸν νωθῶς) Ἄκουω.
- Π. (Ἐνδυσόμενος καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἐσοπτριζόμενος) Ἄ!
- N. (Ἰδίᾳ κατερχόμενος δεξιᾷ) Εἶδα πολλοὺς τρελλοὺς, μὰ εἶχαν καὶ κά-
που γνῶσι!...
- Π. (Ἰδίᾳ, ἐσοπτριζόμενος πάντοτε) Φαίνομαι καὶ δὲν φαίνομαι τριάντα
χρόνων.
- N. (Ἰδίᾳ) Γέρος ἄνθρωπος τώρα νὰ πάη νὰ παντρευτῆ!... μὴ χειρό-
τερα!...
- Π. (Μεταβαίνων δεξιᾷ) Τί ἔπρα εἶπες τοῦ ἀμαξᾶ νὰ ἔλθῃ;
- N. Εἰς τὰς ἐπτὰ.
- Π. (Στρέφόμενος) Ἄ, καλὰ.... Πότε θὰ ἐτοιμασθῆς ἐσύ;
- N. Γιατί νὰ ἐτοιμασθῶ;
- Π. Θὰ ἔλθῃς μαζί μου.
- N. Ἐγώ;... [Ἀπομάσσω δάκρυ] Ἐχε με παρατημένον, ἀφέντη μου.
- Π. (Ἀνήσυχος) Μὰ πῶς γίνεται; πῶς θὰ ὑπανδρεύθῶ ἐγὼ χωρὶς νὰ
εἶς' ἐσὺ ἐκεῖ;
- N. (Ἀνατείων τὴν κεφαλὴν) Τί, πάλι τὰ ἴδια νὰ λέμε;
- Π. Τί πράγμα;
- N. (Γνωμολογικῶς) Σοῦ εἶπα ὅτι πῶς δὲν εἶσαι γιὰ παντρεῖά καὶ
πρέπει....
- Π. (Θυμώμενος) Εἶσαι ἀνόητος καὶ νὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν νὰ ἐτοι-
μασθῆς διὰ νὰ ἔλθῃς μαζί μου.
- N. (Στένων) Ἄ, δὲν τῆς ξέρεις, ἀφέντη μου, τῆς γυναῖκες....
- Π. (Ὅστις μετέθῃ ἀριστερᾷ, ἐπιστροφόμενος) Αὐτὸ δὲν εἶνε δική σου δουλειά.
- N. (Πλησιάζων τὸν Παλούκην, ὅστις μετέθῃ δεξιᾷ) Μήπως σοῦ περνᾷ ἀπὸ
τὸ νοῦ ὅτι σὲ ἀγαπᾷ ἡ κυράτσα Πολυζένη;
- Π. (Ἀναπηδῶν) Κυράτσα!... Πῶς ἔμειλεις ἔτσι περὶ τῆς κυρίας σου;
- N. (Ἀπαθῆς) Πρῶτον δὲν εἶνε κυρία μου, διότι ἀλλὰ ἔμπεη αὐτὴ ἀπὸ
τῆ μιὰ πόρτα ἔς τὸ σπῆτι, ἐγὼ θὰ ἔβγω ἀπὸ τὴν ἄλλη.
- Π. (Ἐκπληκτος) Τί λές, Ναούμ;
- N. Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.
- Π. (Περίλυπος) Καὶ λοιπὸν θὰ μ' ἀφήσῃς ἐμένα;... Ἐπειτα ἀπὸ εἴκοσι
χρόνια ποῦ ἐζήσαμε μαζί, θὰ φύγῃς ἀπὸ κοντὰ μου;

N. (Μετά τινά σκέψιν) Ἄκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀφέντη μου...

Π. Ἔ;...

N. Εἵκοσι χρόνια τώρα δὲν ἔκαν' ἄλλη δουλειά παρὰ νὰ πηγαίνω τὰ βαρυσάκια σου εἰς τὴν μίαν καί ε' τὴν ἄλλη...

Π. (Μειδιῶν εὐερέστως) Ἄ!...

N. (Ἐξακολουθῶν) Δὲν ἔχω σκοπὸ τώρα εἰς τὰ γεράριάτα νὰ ἀλλάξω φύλλο καὶ νὰ πηγαίνω τὰ βαρυσάκια τῆς κυρίας εἰς τὸν ἕναν καὶ εἰς τὸν ἄλλον...

Π. (Ἐν ὄργῃ) Θὰ σιωπήσης, ἄχρεῖς;... (Βαίνων κατ' αὐτοῦ ἀπειλητικῶς) Θὰ σιωπήσης;

N. (Ἀταράχως) Κτύπα με λοιπόν... Τί ἐσήκωσες τὸ χερὶ σοῦ καὶ τὸ κατέβασες

Π. (Ἀνατείνων τὰς χεῖρας μετ' ἀγανακτήσεως καὶ μεταβαίνων ἀριστερᾷ) Ὡ!...

N. (Πλησιάζων αὐτὸν) Κάνε με ὅτι θέλεις, δεῖρέ με, ποδοπάτησέ με, διώξέ με... Ἀλλὰ μὴ σοῦ περῶν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ κυρία Πολυξένη, ἀφοῦ θέλεις καὶ καλὰ νὰ μὴν τὴν λέω κυράτσα, δὲ θὰ τὰ φήσῃ με τὸν κύρ Θρασύβουλο...

Π. (Ἐν ὄργῃ ἀκατασχέτω, διώκων αὐτὸν) Φύγε, ἀπ' ἐμπρὸς μου ἀμέσως... Φύγε, κἀθάρμα, γιατί δὲν ξεύρω τί ἡμπορῶ νὰ σε κάμω...

N. (Βαίνων πρὸς τὴν θύραν δεξιὰ συχνάκις ἐπιστροφόμενος) Φεύγω, ἀφέντη μου... μὰ νὰ τὸ ξέρης... θὰ τὴν πάθης... καὶ θὰ τὴν πάθης ἄσχημα... εἶδα ἐγώ...

Π. (Τρέχων κατ' αὐτοῦ) Ἐδῶ εἶσαι ἀκόμα

N. (Ἀπερχόμενος ταχέως) Ἐφυγα!...

Σ Κ Η Η Β'.

ΠΑΛΟΥΚΗΣ (μόνος διατρέχων τὴν αἴθουσαν μεγάλοις βήμασι προφανῶς τεταραγμένος καὶ ἀσφαιίνων ἐξ ὄργης). Τὸν ἀνόητον, τὸν φαῦλον, τὸν... τὸν... τὸν... Δὲν πταίει αὐτός, πταίω ἐγώ ποῦ τοῦ ἔδωκα τόσον θάρρος. Ἄκουε ἐκεῖ νὰ μοῦ εἰπῇ αὐτὰ τὰ πράγματα πάλιν... καὶ διὰ πάσαν διὰ τὴν Πολυξένην μου... (Δεικνύων μετὰ μειδίσματος φωτογραφίαν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς) Τὸν ἀγγελόν μου!... (Παρατηρῶν τὸ ἀρολόγιόν του καὶ καταρχόμενος) Ἐπτὰ!... (Ἀναπνέων ἐν ταραχῇ) Καλὸ εἶνε ἑπτὰ!... (Μειδιῶν) Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν φθάνω ἐγκαίρως, δὲν ἐχάλασεν ὁ κόσμος!... (Ἀνή-

συχος) Θα περιμένουν!... (Ήρμα) Άς περιμένουν!... (Μειδιάων) Πάντοτε κάποιον θα περιμένουν όταν γίνεται γάμος... (Έντεινων το μειδιάμα του) Αύτην τήν φοράν άς περιμένουν τόν γαμβρόν!... (Έξαπλούμενος ναυαγώς επί του ανακλιντρου δεξιᾷ) Ά, τώρα ήσύχασα όλίγον με αύτην τήν σκέψιν που έκαμα! (Μετά τινα σκέψιν άνήσυχος) Ήσύχασα με το άμάξι, αλλά με τόν Ναούμ; (Έγειρόμενος και βηματίζων έν ταραχῇ) Πώς μ' ετάραξε πάλιν αύτός ο άνόητος!... Άκούς εκεί να τά ψήση με τόν Θρασύβουλον;... Καί υπάρχει λαμπρότερος νέος άπ' αύτόν; μίαν λέξιν να του είπης παραπάνω κοκκινίζει σαν παπαρούνα... (Βαίνων δραμαίως προς τήν θύραν, ά' ής εξήλθεν ο Ναούμ) Βλάκα!... Καί δέν ήξεύρεις λοιπόν ότι είνε άνεψιός της μηρυιάς της;... (Κατερχόμενος έν ήρεμίᾳ) Μίαν ήμέραν επέστρεφα άπό τά Μέθανα... Είνε ώραία τά Μέθανα, όλίγον άχρικόταπος, αλλά τά νερά είνε περίφημα!... Εγώ είχα πάγει εκεί δια ν' αλλάξω τόν άέρα μου, και έπειδή με είδαν να κάμω εικοσι πέντε λουτρά, μου έβγαλαν ότι έπῆγα δια τους βηματισμούς μου!... Άνάηται άνθρωποι! (Φέρων ταχέως τήν χείρα εις τόν άριστερόν πόδα) Όχι, τί έπαθε το πόδι μου; τί σουβλιά είνε αύτή;... Περιεργον!... αύτός ο πόνος άμοιάζει μ' εκείνον που μ' έπιασε πριν να πάγω 'ς τά Μέθανα... (Κάμνων δια της χειρός το σημείον του σταυρού επί του γόνατος και μετ' ελαφρόν πῆς κνήμης τιναγμόν πατών τόν πόδα) Επέρασσε!... Μπά, θα έστραβοπάτησα... (Βαδίζων ένῶ λαλει) Ήρχόμην λοιπόν άπ' εκεί και έντός του άτμοπλοίου έγγώριστα τόν κύριον Ρεκαλίδην, όστις ήρχετο άπό το Ναύπλιον ν' άποκατασταθῆ έδώ. Λαμπρός άνθρωπος ο Ρεκαλίδης, εκείνη όμως ή όποία μου έκαμιν έντύπωσιν ήτο ή κόρη του, ή Πολυξένη, (Παρατηρών τήν φωτογραφίαν) Ά, ώραία κόρη... είχεν ένα μειδιάμα... το έχει και εις τήν φωτογραφίαν της... (Κατερχόμενος) Όταν εφθάσαμεν εις τάς Άθήνας, είδα ότι μου ελειπεν ή Πολυξένη και το μειδιάμα της... Μετά δύο ήμέρας πηγαίνω να επισκεφθῶ τόν Ρεκαλίδην και χωρίς πολλά λόγια του ζητώ τήν κόρην του... Μου τήν έδωσεν άμέσως. Πρὸ ενός μηνός ήραβωνίσθημεν και άπόψε ύπανδρευόμεθα... άπλούστατον!... (Μετά τινας βηματισμούς καθήμενος παρά τήν τράπεζαν άριστερά) Δέν υποφέρεται πλέον αύτή ή ζωή... καταντᾷ και βαρετή επί τέλους με όλα τά καλά της. Μόνος, αιώνας μόνος... άρρωστικός εξαφνα, δέν έχεις ποιόν να σε περιποιηθῆ... Άλλ' όταν έχης μία γυναικούλα σαν τήν Πολυξένην, εύμορφη, καλή, περιποιητική, ά, διαφέρει!... (Παρατηρών μετ' άγάπης τήν φωτογραφίαν, ήν τοποθετεί καλώς) Τήν έχεις άντικρύ σου, τήν κυττάζεις, σου λέγει τόσα νόστιμα πράγματα... γελά, χωρατεύει... πηγαίνετε μαζί περίπατον, 'ς το θέατρον, 'ς τάς έξοχάς... (Έγειρόμενος και μεταβαίνων δεξιᾷ) Ο κόσμος που σε βλέ-

πεί να τὴν κρατῆς μπράτσο, λέγει : Ἄ, ᾶ, ᾷ... τὴν κατεργάσῃ τὸν Πα-
 λουκῆ... κότταξε γυναικούλα ποῦ σοῦ τὴν ἐπέτυχεν !... Ἐπειτα ἔρχον-
 ται τὰ παιδιὰ, ἡ χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ... πέντε, ἕξι, ἑπτὰ, δέκα... ὅσα πε-
 ρισσότερα τόσο καλλίτερα... Παλουκάκια !... Τρέχουν, πηδούν, φωνά-
 ζουν, γελοῦν, τραγουδοῦν, κλαίνε... διότι θὰ κλάψουν καὶ καρμιά φορά...
 τὰ ἔχεις γύρω σου, τὰ χαιδεύεις, παίζεις μαζί, καὶ συλλογίζεσαι ὅτι
 εἶσαι πατέρας τῶν, προστάτης τῶν, τὸ πᾶν τῶν !... (Μετά τινα παῦσιν
 καὶ ὡσαύτ μετὰ μικρὰν σκέψιν) Ὁλος ὁ κόσμος εὐρίσκει ὅτι ἕκαμα πολὺ καλὰ,
 μόνος αὐτὸς ὁ ἡλίθιος ὁ Ναοῦμ δὲν ἠμπορεῖ ἀκόμη νὰ τὸ ἐννοήσῃ...
 Καὶ δὲν ἠξεύρω διατί ὅσα μοῦ εἶπε πάλιν ἀπόψε ἤρχισαν νὰ με στε-
 νοχωροῦν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορῆν... Καὶ πῶς ὄχι ἀφοῦ μοῦ
 ἐνθυμίζουσι τί ἕκαμα ἐγὼ ἕως πρό τριῶν μηνῶν ἀκόμη ! (Στένων βαθέως)
 Νὰ εἶσαι τριάντα χρόνια δαμασκηνὸ σπαθί καὶ ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας εἰς ἄλ-
 λην νὰ γίνῃς φηκᾶρι !... (Παρατηρῶν τὸ ὠρολόγιόν του) Ἄς τὸ σκεφθῶ διὰ
 τελευταίαν φορᾶν ἕως ὅτου νὰ ἔλθῃ τὸ ἀμάξι... (Καθήμενός παρὰ τὴν τρά-
 πεζαν) Λέγομεν λοιπὸν ὅτι εἶμαι πενήντα τριῶν ἔτ... (Παρατηρῶν μὴ τὸν
 ἤκουσέ τις καὶ ἐξακολουθῶν ταπεινότερα φωνῆ) Εἰς τὸν Ῥεκαλίδην εἶπα πῶς
 εἶμαι σαράντα δύο, ἀλλὰ εἶμαι πενήντα τριῶν ἔτων, αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλή-
 θεια... Ἡ Πολυξένη εἶνε εἴκοσι... (*Ἐκπληκτός) Εἴκοσι ;... μία διαφορά
 ἀμέσως ἀπὸ τριάντα ἔτη... τί ; τριάντα ; (Μετρῶν ἐν μεγίστῃ ἀνησυχίᾳ ἐπι-
 τῶν δακτύλων του) Εἴκοσι ἀπὸ πενήντα, τρία... μηδὲν ἀπὸ τρία, τρία...
 δύο ἀπὸ πέντε, τρία... τριάντα τρία !... (*Ἀναπνέων μετὰ δυσκολίας) Εἶνε
 πολλά !... (Μειδιῶν) Μπᾶ, τί ἔχει νὰ κάμῃ ἡ ἡλικία, ὅταν εἶσαι ὑγιής,
 εὐρωστος !... (Φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὸν δεξιὸν πόδα) Ἄϊ, ἄϊ, ἄϊ... μὰ τί πό-
 νος εἶνε αὐτός ;... Καὶ δὲν εἶνε μόνον ἔς τὸ ἕνα πόδι, εἶνε καὶ ἔς τὸ ἄλλο...
 (Στένων) Σὰν νὰ μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε ρευματισμός... (Διανοίγων τοὺς ὀ-
 φθαλμοὺς) Κακὸν αὐτό !... (*Ἰψῶν τὰς ὀφρῦς) Πενήντα τρία καὶ ρευματι-
 σμούς... πενήντα τέσσερα !... (Μετά τινα σκέψιν) Ἀί, μὰ ἕνας λόγος περισ-
 σότερον διὰ νὰ ὑπανδρευθῶ... Ἐχῶ ἀνάγκην περιποιήσεως... ὅταν θὰ
 πονῶ θὰ ἔχω κοντά μου τὴ γυναικούλά μου, θὰ με φροντίζῃ, θὰ μέ...
 (*Ἐγειρόμενος ἀνήσυχος) Ναί, μὰ ἂν δὲν τὸ κάμνῃ ;... ἂν ἕξαφνα θέλῃ χο-
 ροῦς καὶ διασκεδάσεις ;... ἂν... Εἴμ' ἐγὼ πλέον δι' αὐτά ; (*Ἐν στενο-
 χωρίᾳ) Ἴί διάβολον !... (Διατρέχων τὴν αἴθουσαν ἐν ταραχῇ) Αὐτός, αὐτός
 ὁ βλάξ ὁ Ναοῦμ εἶνε ὁ αἴτιος ὅλου τοῦ κακοῦ !... Ἄν δὲν μοῦ ἔλεγε
 τίποτε, θὰ ὑπανδρευόμην καὶ θὰ ἦμουν εὐτυχέστατος... Νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ
 μοῦ τὰ εἰπῇ πάλι τὴν ὥρα ποῦ πηγαίνω νὰ στεφανωθῶ !... Τὸν μα-
 σκαρᾶ ! (*Ἐν στενοχωρίᾳ) Ἐκαίνο ποῦ με ἀνησυχεῖ περισσότερον εἶνε... ᾶ,
 οὔτε νὰ τὸ σκεφθῶ δὲν θέλω... Διατί ὄχι ;... διατί νὰ μὴ τὸ σκεφθῶ ;...

Μήπως ε,τι. έκαμα δέν ήμποροῦν νά μου τό κάμουν; Είς αὐτόν τόν κό-
σμον όλα συνδέονται... Μάχαιραν έδωκας, μάχαιραν θά λάβης!... (Προσ-
παθῶν ν' ανορθῶσῃ τό κυρτόν αὐτοῦ σῶμα) Αἱ; ! ... Καί λοιπόν ὁ κύριος
Θρασύβουλος; ... ἄ, ὄχι, ὄχι... ὑπό τοιοῦτους ὄρους δέν ὑπανδρεύομαι, ὄχι!
... (Μετά τινες βηματισμούς) Καί ἀλήθεια... τί δουλειά ἔχει αὐτός ὁ κύ-
ριος Θρασύβουλος καί εἶνε ἀπό τό πρωί ἕως τό βράδυ μέσα εἰς ἐκεῖνο τό
σπίτι; ... Εἶνε ἀνεψιός τῆς κυρίας Ρεκαλλίδου... πολύ καλό. Νά κάθεται
λοιπόν μέ τήν θείαν του... ἡ Πολυξένη δέν τοῦ εἶνε τίποτε... καί αὐτός
ὄλην τήν ὥραν μέ αὐτήν ὀμιλεῖ... Τί ἔχουν νά εἰποῦν μαζί; ... ἡ Πο-
λυξένη εἶνε ἰδική μου, αὐτός... (Σύννευς) Διατί μέ ἠρώτησαν δύο φίλοι
μου πρό ἡμερῶν ἂν θά μέ στεφανῶσῃ ὁ Θρασύβουλος; ... (Ἀναπηδῶν)
ᾠ!... ἄλλ' αὐτό εἶνε φοβερόν, καί... καί... καί ὁ Ναοῦμ ἔχει δίκαιον!...
Τί; τὰ εἶψησαν πρῆν ἀκόμη νά... (Ἀκούεται κρότος ἀμάξης) ᾠ, δυστυχία
μου! ... (Βλέπων διά τοῦ παραθύρου) τό ἀμάξι!... (Παρατηρῶν τό ὑρολόγιόν
του) Ἐπτὰ καί εἴκοσι! ... πῶς ἦλθεν ἔτσι γρήγορα; ... (Ἐνεός) Καί
τώρα; ... ᾠ, Θεέ μου!... κρύος ἰδρῶς μέ περιβρέχει! ... (Διατρέχων
ἐν ἀπελπισία τήν αἰθουσαν) Ἡ ἡλικία μου, οἱ ρευματισμοί μου, ὁ Θρασύ-
βουλος! ... (Ἰστάμενος) Τί νά κάμω; ... εἶμαι εἰς τό χεῖλος τῆς ἀβύσ-
σου... (Μετά μικρὰν σκέψιν) Ἄ, ὄχι, ὄχι... παρὰ νά πάθω κανένα μασκα-
ραλίκι... (Κάθεται πρό τῆς τραπέζης καί γράφει πυρετωδῶς) Αὐτό θά κάμω...

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΠΑΛΟΥΚΗΣ, ΝΑΟΥΜ

- Ν. (Εἰσερχόμενος ἔνδοκρος) Ἀφέντη, ἦρθε τό ἀμάξι.
Π. (Κόπτων ἐπὶ τῆς τραπέζης πάντοτε). Καλά.
Ν. Κρῖμα ποῦ δέν ἔχει καί τοὺς χωροφυλάκους!
Π. Διατί;
Ν. Ἄμ' καλλίτερα νά σέ 'πήγαιναν' εἰς τήν κρεμάλα.
Π. (Μειδιῶν καί γράφων) Ἐνοια σου καί δέν παντρεύομαι.
Ν. (Ἐμβρόντητος) Αἱ;
Π. Αὐτό γράφω τοῦ πεθεροῦ μου, τοῦ πρώην...
Ν. (Περιχαρῆς) Τί;
Π. (Στρεφόμενος) Καί ἔτσι δέν σοῦ χαλνῶ τό χεῖμα.
Ν. Μή μέ τσελλαίνης, αφέντη.
Π. (Ἐγειρόμενος) Νά τί τοῦ γράφω.

Ν. Τί τοῦ γράφεις, ἀφέντη μου ;

Π. (Ἀναγινώσκων) «Κύριε Ῥεκαλίδη, Σταθμίσας ἐσκεμμένως τὰ πράγματα, ἐξετάσας δὲ ταῦτα λίαν ἀπαθῶς, νομίζω καλὸν νὰ μὴ τελέσωμεν τὸν γάμον, διότι οὐτ' ἐγὼ εἶμαι διὰ τὴν κόρην σας, οὔτε ἡ κόρη σας δι' ἐμέ. Ὀνούφριος Παλούκης».

Ν. Τίποτες ἄλλο ;

Π. (Διπλῶν τὴν ἐπιστολήν) Τίποτε.

Ν. Λαμπρά !

Π. (Σφραγιζὼν καὶ ἐγχειρίζων ταύτην τῷ Ναοῦμ) Τώρα ἔμπα 'ς τὸ ἀμάξι καὶ πῆγαινέ το.

Ν. (Ὅστις διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν, ἐπιστρεφόμενος) Ἄχ, ἀφέντη μου, νὰ φιλήσω τὰ χέρια σου...

Π. (Κρατῶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός) Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ ὁμως...

Ν. Τί ;

Π. Θέλω νὰ μοῦ εἰπῆς τὴν ἀλήθειαν....

Ν. Νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀφέντη μου.

Π. Βλέπεις ὅτι δὲν πρόκειται πλέον νὰ ὑπανδρευθῶ....

Ν. (Μόλις συνέχων τὴν χαρὰν αὐτοῦ) Τὸ βλέπω, ἀφέντη μου, τὸ βλέπω.

Π. Τί ἐγνωῦσες μ' ἐκεῖνα ποῦ μοῦ εἶπες πρωτῆτερα ;... Σοῦ εἶπαν τίποτε ;... Ὑποθέτεις ὅτι ὁ Θεασύβουλος ;... Εἶδες ;...

Ν. Ἄμ' ἐκεῖνο εἶνε φῶς φανερό, ἀφέντη μου... Πενήντα χρόνων ἐσύ, εἴκοσι ἐκείνη, εἴκοσι πέντε αὐτός.... Τί νὰ ἰδῶ ;... Χρειαίξεται νὰ ἰδῆ καὶ κανεὶς ;... Ἐπειτα καὶ ἂν δὲν εἶνε αὐτός, μήπως δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἄλλος ;

Π. (Ἐν στενοχωρίᾳ) Καλά, καλά.... Πῆγαινε γρήγορα νὰ μὴν περιμένουν οἱ ἄνθρωποι....

Ν. (Ἐξερχόμενος περιχαρῆς) Νὰ μὴν περιμένουν !... Χάχ, ἄχ, ἄχ, ἄ !

Σ Κ Η Ν Η Δ'

ΠΑΛΟΥΚΗΣ (Κατερχόμενος καὶ ἀναπνέων μετ' εὐχαριστήσεως) Τώρα ἦλθεν ἡ καρδιά μου 'ς τὸν τόπο της !... Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάμω, ἀλλὰ παρὰ νὰ πάθω κανένα δυστύχημα !... (Μετά τινα παύσιν) Ἡ Πολυξένη θὰ κλαύσῃ, ὁ πενθερός μου θὰ φωνάξῃ. Ἀδιάφορον !... Αὐτοῖον φεύγω διὰ τὴν Σμύρνην καὶ δὲν θὰ τοὺς ἰδῶ πλέον... Σ' ἕνα μῆνα ὄλα θὰ εἶνε λησμονημένα ! (Ἀνατείνων τὰς χεῖρας) Τί τρέλλα ἐπῆγα νὰ κάμω !... Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ παν-

τρευτῶ ;... Ὑπανδρεύεται κανείς ὅταν περάσῃ τὸν κάθο πενήντα ;... (Ἀποβάλλει τὸ φράκον του, ἐνδύεται τὸν κοιτωνίτην, καλύπτει τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ σκούφου καὶ κἀθηται νοχελῶς ἐπὶ τῆς ἑδρας) Ἐργένης πάλιν !... Ἐργένης πάντοτε μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος !... Πάλιν καλλίτερα αὐτὴ ἡ ζωὴ... Πηγαίνεις ὅπου θέλεις, ἔρχεσαι ὅποτε θέλεις, δὲν ἔχεις νὰ δώσεις σὲ κανέναν λογαριασμό... Εἶσαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ σου μ' ἓνα λόγον... Ἐπειτα γλυτόνεις κι' ἀπὸ χίλια βάσανα !... Δὲν ἔχεις ὄρεξι νὰ ὀμιλήσῃς ἕξαφνα !... (Στρεφόμενος ἀποτόμως πρὸς τὴν φωτογραφίαν) Νὰ μιὰ γυναῖκα ἐμπρὸς σου νὰ θέλῃ κουβέντα... Διότι θὰ θέλῃ... Ἡ γυναῖκα πάντα θέλει τὴν κουβέντα... (Δυσσεύτως πρὸς τὴν φωτογραφίαν) Μωρὲ γυναῖκα, ἄφησέ με ἢσ χὸν καὶ δὲν ἔχω κέφια σήμερα... Ὅχι, καὶ καλὰ κάτι νὰ τῆς εἰπῆς... Θέλεις νὰ ὀμιλήσῃς ἐσὺ, ἐκείνη ἔχει τὰ μούτρα της κρημασμένα πέντε πιθαμαῖς... Διατί ; Τρέχα γόρευε !... Αἶ, εἶνε δυνατόν νὰ ζήσῃς καλὰ μὲ ἓναν τέτοιον διαβόλον εἰς τὸ πλάι σου ; (Λέγων ταῦτα ἐκτείνει βιαίως τὴν χεῖρα καὶ καταρρίπτει τὴν φωτογραφίαν) Δὲν εἶνε !... (Ἐγειρόμενος μετ' εὐχαριστήσεως) Τί καλὸ ποῦ ἔκαμα καὶ ἔγραψα τοῦ Ρεκαλίδου... Ὁ κύριος μου ἤθελεν ἐγγονάκια ! Βάσανα ! 'ς τὴ βᾶχι τὴ δική μου !... Ὅχι, κύριε, νὰ σὲ χαρῶ, δὲ θὰ χάσω ἐγὼ τὴν ἡσυχίαν μου διὰ νὰ σοῦ κάμω ἑσένα ἐγγονάκια !... (Μετὰ τινα παῦσιν ἀναφωνῶν μετ' ἀποστροφῆς) Παιδιά !... Τί ; νὰ ἔχω ἐγὼ παιδιά... Νὰ τρέχουν ἐπάνω νὰ τρέχουν κάτω, νὰ φωνάζουν, νὰ γελοῦν, νὰ κλαῖνε... Διότι θὰ κλαῖνε ὅλην τὴν ἡμέραν τὰ κακοαναθρεμμένα... Καὶ νὰ μὴν εὐρίσκω ἡσυχία μεσ' 'ς τὸ σπίτι μου ;... Τὸ ἓνα νὰ μὲ τραβᾷ ἀπ' ἐδῶ, τὸ ἄλλο ἀπ' ἐκεῖ, τὸ ἓνα νὰ θέλῃ παπούτσια, τὸ ἄλλο καπέλλο, τὸ ἄλλο ἐπανωφόρι, ὅλα νὰ θέλουν γλυκίσματα... Καὶ νὰ φροντίζω τί ὥρα θὰ πάγουν 'ς τὸ σχολεῖον... Μήπως ἐκρύωσε κανένα... Νά, τοῦτο ἄρρώστησε, διατί δὲν ἤλθε ὁ γιατρός, πότε θὰ ἔλθῃ ὁ ὑπηρέτης ἀπὸ τὸ φαρμακεῖον... Τὸ χαμομήλι, τοὺς συναπισμούς, τὰ καταπλάσματα, τὰ κλύσματα !... Πῶ, πῶ, πῶ ! Τρελαίνεται ὁ ἄνθρωπος !... (Παρατηρῶν μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως τὸ ὠρολόγιόν του ἐνῶ μεταβαίνει ἀριστερᾷ) Ὁ Ναοῦμ θὰ ἔφθασε τώρα... ἔδωσε τὸ γράμμα, τὸ διαβάζει ὁ Ρεκαλίδης... θυμόνει... τὸν ἐρωτᾷ ἡ κόρη του τί εἶνε καὶ τῆς τὸ λέγει... Ἡ Πολυζένη κιτριλίζει... τὴν παίρνουν τὰ δάκρυα... λιποθυμεῖ !... (Στένων βαθέως) Τὴν καυμένην !... (Περιτρέχων τὴν αἰθουσαν ἐν ἀνησυχίᾳ) Ἄχ, δὲν ἔκαμα καλά... τὸ καυμένο τὸ κορίτσι ἐπὶ τέλους τί μοῦ πταλεῖ ;... μήπως ἐκείνη μ' ἐζήτησεν ;... ὄχι... ἐγὼ τὴν ἐζήτησα καὶ τώρα τὴν ποτίζω φαρμάκια !... (Ἐν ὑψίστῃ ταραχῇ) Ἄ, τί ἔκαμα, τί ἔκαμα !... Σηκώνονται αἱ παπκάδες, γίνεται σούσουρον... ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ φεύγῃ... μένει ἔρημο τὸ σπίτι... ἡ Πολυζένη δὲν ἤμπο-

ρεῖ νὰ συνέλθῃ ἀκόμη... τὴν ἐξέθεσα... τὴν κατέστρεψα!... (Πίπτει ἐξησθενημένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον· μετὰ τινα παύσιν αἴρων τὴν κεφαλὴν) Καὶ ὄλ' αὐτὰ μου τὰ κάμνει ὁ Ναοὺμ!... (Ἀνακαθήμενος καὶ τὸν γρόνον αὐτοῦ τείνων πρὸς τὴν θύραν) Ἄ, τὸν ἄθλιον!... (Ἐγειρόμενος ἐν ἀδημονίᾳ) Ὑπόπτευσται τὸν Θρασύβουλον... ἀλλ' ἔχει ἀποδείξεις;... ὄχι· καμμίαν... δὲν ἤμπορούσε νὰ μοῦ εἰπῇ τίποτε... ὑποθέτει μόνον... τὴν ἔβλεπε νὰ ὀμιλῇ μαζί του... διατί νὰ μὴν ὀμιλῇ;... γνωρίζονται πρὸ τῶσων χρόνων, ἀνετράφησαν σχεδὸν μαζί, καὶ ἐπὶ τέλους εἶνε καὶ συγγενεῖς... διότι ἀφοῦ εἶνε ἀνεψιὸς τοῦ Ῥεκαλίδου ἀπὸ τὴν γυναῖκά του, εἶνε καὶ συγγενὴς τῆς Πολυζένης, ἀφοῦ αὐτὴ εἶνε κόρη τοῦ Ῥεκαλίδου... (Ἐπισύρων τὴν φωνὴν ὡς οἱ διδάσκαλοι) Τὰ τρίτῳ τινὲ ἴσα καὶ ἀλλήλοις εἰσὶν ἴσα... (Ἐπεξηγῶν διὰ χειρονομιῶν τὴν σκέψιν του) Ἐἶνε ἓνα εἶδος πρώτων ἐξαδέλφων, ἐναλλάξ ἐκτός... δὲν εἶνε καθ'αυτὸ ἐξαδελφοί, ἀλλὰ ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ παρεξαδέλφια!... (Ὀργίλιος) Καὶ ἐπέλοθην εἰς τὰς ἀνοησίας τοῦ βλακῆς αὐτοῦ;... ὦ, τί ἔκαμα, τί ἔκαμα!... (Διατρέχων τὴν αἴθουσαν) Τί θὰ εἰπῇ αὐριον ὁ κόσμος ὅταν μάθῃ ὅτι μίαν στιγμὴν πρὸ τοῦ γάμου μου ἔγραψα τοῦ πενθεροῦ μου ὅτι δὲν ὑπανδρεύομαι;... (Ἐντεινὼν τὴν φωνὴν ἐπιτίμητικῶς) Καὶ πῶς τὸ κάμνεις αὐτό, κύριε Παλούκη;.. Ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ἐκθέσῃς μίαν νέαν, νὰ τῆς δώσῃς τόσας ἐλπίδας καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν νὰ ἔλθῃς νὰ μᾶς εἰπῇς ὅτι μετενόησας; Εἶνε πράξις τιμίου ἀνθρώπου αὐτὴ; Διὰ τίνα λόγον διαλύεις τὸ συνοικέσιον; Φέρε λοιπὸν τοὺς λόγους σου; λέγε!... (Στένων) Ἀλλὰ δὲν ἔχω τίποτε νὰ εἰπῶ... (Ἐξακολουθῶν διαλογικῶς) Ἡ ἡλικία μου... Μωρία!... ὑπανδρεύονται καὶ μεγαλειότεροι!.. Οἱ ρευματισμοὶ μου... Βλακεία!... αὐτοὺς τοὺς ἔχει ὄλος ὁ κόσμος!... Ὁ Θρασύβουλος... Κακοηθέστατε—θὰ μοῦ εἰποῦν—καὶ τολμᾶς νὰ στιγματίσῃς μίαν νέαν κόρην, διότι ἐν τῇ νοσοῦσῃ κεφαλῇ σου ἀνεπτύχθησαν τοιαῦται μισματικαὶ ἰδέαι;... Κρίνεις ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου περὶ τῶν ἄλλων καὶ νομίζεις ὅτι ὁ Θρασύβουλος σου ὀμοιάζει;... Δὲν ἐντρέπεσαι, ἀναιδέστατε!... (Στένων βαθέως) Ὅλα αὐτὰ θὰ μοῦ εἰποῦν καὶ θὰ ἔχουν δίκαιον, δικαιοτάτον... καὶ ἐγὼ θὰ μείνω ἄναυδος... δὲν θὰ δύναμαι ν' ἀπαντήσω τίποτε... Καὶ θὰ συντριβῶ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κοινῆς περιφρονήσεως!... (Διατρέχων τὴν αἴθουσαν ἐν μεγίστῃ ταραχῇ) ὦ, πῶς νὰ διορθώσω τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα!.. (Ἰστάμενος) Πρέπει νὰ ὑπανδρευθῶ!... Πρέπει νὰ ὑπανδρευθῶ!.. ἀλλὰ τώρα; πῶς;... μετὰ τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον ἔγραψα!... (Μετὰ τινα σκέψιν) ὦ, τί ἰδέα!... Λέγω ὅτι ἤτο ἀστείότης!... ἀφοῦ πηγαίνω διὰ νὰ ὑπανδρευθῶ, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ μὲ πιστεύσουν... (Σύννοος καὶ κλαυθμηρῶν σχεδόν) Ἀλλὰ, κύριε... δὲν βλέπεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἔχεις τὸ σπίτι μου;... ἡ κόρη μου ἀκόμη δὲν

συνήλθεν... ἐγὼ ἂν δὲν εἶμαι ἀπόπληκτος, δὲν θ' ἀργήσω νὰ γείνω ... (Περιχρήης) Ἦθελα νὰ ἰδῶ κατὰ πόσον μὲ ἀγαπᾶτε... Ὁ Ῥεκαλίδης μὲ πιστεύει, σταματᾷ ἢ ἀποπληξία του... πῶς νὰ μὴ σταματήσῃ ὅταν τῆς εἰπῶ: Στόπ!... ἢ Πολυξένη συνέρχεται... πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Φωνάζομεν τοὺς παππάδες—θὰ τοὺς πληρώσωμεν δύο φορτίς, ἀδιάφορον—ἔρχονται οἱ συγγενεῖς, καὶ γίνεται ὁ γάμος!... (Ἀποβάλλων ταχέως τὸν κοιτωνίτην καὶ τὸν σκουφὸν του) Λαμπρά!... (Ἐνδυόμενος τὸ φράκον του, φορῶν τὴν πιλὸν του καὶ ἐπαναλαμβάνων ἐπὶ διαφόρων τόνων τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν) Ποῦ εἶνε τὰ γάντια μου;... Τί ἐπίνοιά!... ποῦ εἶνε τὸ καπέλλο μου;... ἢ τὸ φορῶ... (Φορῶν τὰ χειρόκτιά του) Καὶ βλέπω ἐπὶ τέλους πόσον μ' ἀγαπᾷ ἢ Πολυξένη... οἷότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι μ' ἀγαπᾷ... (Ἐσοπτριζόμενος) Πρέπει νὰ εἶνε τρελλή δι' ἐμέ!... (Ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης) Ποῦ μοῦ ἔβαλε αὐτὸς ὁ βλάξ τὰ γάντια μου;... ἢ, τὰ φορῶ... (Ἀκούεται κρότος ἀμάξης) Νὰ ἢ ἀμαξα!... Δόξα σοι ὁ Θεός!... (Παρατηρῶν τὸ ὠρολόγιόν του) Ὅκτῶ παρὰ πέντε... εἰς τὰς ὀκτῶ θὰ εἶμ' ἐκεῖ... (Ῥίπτων τελευταῖον βλέμμα εἰς τὸν καθρέπτην καὶ ἀνερχόμενος) Ἐμπρός!...

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΠΑΛΟΥΚΗΣ, ΝΑΟΥΜ

- N. (Ἐισερχόμενος ταχέως) Ἀφέντη...
- Π. Αἶ;
- N. (Μόλις ἀναπνέων) Τὸ σπῖτι εἶνε ἄνω κάτω...
- Π. (Μειδιῶν) Ἐὸ ξέρω...
- N. Ὁ πεθερός σου πάει νὰ χάσῃ τὸ νοῦ του.
- Π. (Ἐπιτείνων τὸ μετρίσμα) Ὁ καῦμένος!... (Μετὰ διαφέροντος) Καὶ ἢ Πολυξένη συνήλθεν;
- N. Ἡ κυρία Πολυξένη;
- Π. (Ἐναγωνίως) Ναι, λέγε... εἶνε ἀκόμη λιποθυμισμένη;
- N. (Ἀφελῶς) Ἡ κυρία Πολυξένη ἔφυγε μὲ τὸν κύριον Θρασύβουλον...
- Π. (Ἐμβρόδητος) Αἶ!...
- N. (Ἐγχειρίζων αὐτῷ ἐπιστολήν) Καὶ ἄφησε αὐτὸ τὸ γράμμα γιὰ νὰ σοῦ τὸ δώσουν...
- Π. (Ἀποσφραγίζων τὴν ἐπιστολήν ἡλιθίως) Τί λές, Ναούμ;
- N. (Μειδιῶν) Ἄμ' δὲ 'ς τὰ εἶπα;
- Π. (Ἀναγινώσκων) Κύριε Παλουκῆ. Τὸ δυστύχημά μου εἶνε μέγα. Εἶνε

ἀδύνατον νὰ ὑπανδρευθῶμεν ἀπόψε, διότι αὐτὸς ὁ ἄθλιος Θρασύβουλος μὲ
ἐκλεψε πρὸ μιᾶς στιγμῆς καὶ πηγαίνομεν νὰ στεφανωθῶμεν. Τί νὰ κάμω;
Σὰς ἀσπάζομαι ἢ πάντοτε ἀρραθωνιαστικὴ σὰς, Πολυξένη.»

Ν. (Γελῶν) Μὰς ἀσπάζεται ;...

Π. (Οὔτινος τὸ γράμμα ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν) ὦ !...

Ν. (Θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ κροτάφου) Τὰ βλέπεις, ἀφέντη μου ;

Π. (Συνορχόμενος καὶ μεταβαίνων δεξιᾷ) Δὲν ἔμαθες ποῦ ἐπῆγαν ;

Ν. (Ἐκπληκτος) Τί ; θὰ τοὺς πάρῃς ἀπὸ πίσω ;

Π. (Μειδιῶν αὐταρέσκως ἐνῶ διευθύνεται ἀριστερᾷ) Ὅχι τώρα... τοῦ χρόνου..

Ν. (Ἰδίᾳ γελῶν ὡς βλέπει αὐτὸν ἀναγκαζόμενον νὰ σταθῇ ἐκ ρευματικοῦ πόνου.)
Τὰ χάλια του !...

Α. Α. Κορομηλάς.
